

REVOLUCIONARNE KARAKTERISTIKE KONVENCIJE

■ Konvencija iz Lansarotea predstavlja veliki korak napred u prevenciji seksualnih delikata nad decom, procesuiranja počinitelja i zaštite dece žrtava. Nadovezujući se na postojeće međunarodne i regionalne pravne standarde, Konvencija ih proširuje na pokrivanje i kriminalizaciju svih seksualnih delikata nad decom, bilo da se radi o komercijalnoj dobiti ili ne.

■ Zaštita dece je u samoj suštini ove Konvencije. Ona se fokusira na poštovanje prava dece, osiguravanje njihovog blagostanja, reagovanja na njihove stavove, potrebe i zabrinutosti, te na delovanje u svakom trenutku u njihovom najboljem interesu.

■ Konvencija iz Lansarotea zahteva od država da osiguraju da se informacije pružaju u formalnom ili neformalnom okruženju, edukujući decu o rizicima seksualne eksploatacije i seksualnog zlostavljanja, i o tome kako deca mogu da se zaštite i zatraže pomoć.

■ Konvencija iz Lansarotea je prvi međunarodni pravni instrument koji zahteva kriminalizaciju traženja dece u seksualne svrhe (grooming). Pojava ovog krivičnog dela, olakšana informacionim i komunikacionim tehnologijama (IKT), naglo je porasla tokom protekle decenije, a Konvencija iz Lansarotea služi kao ključni alat koji obavezuje države da zaštite decu od ovog oblika seksualnog nasilja i da procesuiraju počinitelje.

■ Imajući u vidu transnacionalni karakter seksualnih zločina nad decom, Lansarote konvencija uključuje "načelo ekstrateritorijalnosti", što znači da građani ili stanovnici države potpisnice mogu da budu procesuirani za određena krivična dela čak i ako je delo počinjeno u inostranstvu.

■ Konvencija iz Lansarotea ohrabruje države da uspostave programe za intervenciju ili mere usmerene na seksualne prestupnike kako bi se sprečilo da se ponavljaju prestupi protiv dece. Svaka takva intervencija ne mora nužno da bude deo kaznenog sistema sankcija, već može da bude deo sistema zdravstvene i socijalne zaštite.

■ Konvencija iz Lansarotea uspostavlja zajedničke kriterijume kako bi se osiguralo da se efikasan, proporcionalan i odvraćajući krivični pravni okvir sprovodi u svim zemljama. Važno je napomenuti da se od država traži da produže period zastarevanja u vezi sa seksualnim deliktima nad decom, tako da se krivični postupak može pokrenuti nakon što žrtva postane punoletna

Odeljenju za dečija prava Saveta Evrope:
 ► www.coe.int/children
 Kontakt:
 ► children@coe.int

Sajt Konvencije iz Lansarotea:
 ► www.coe.int/children/lansarote
 Kontakt:
 ► lansarote.committee@coe.int

Savet Evrope sa zahvalnošću potvrđuje finansijsku podršku koju Fond za okončanje nasilja nad decom pruža ovom programu.

www.coe.int

Premis 102619 - Photos: Shutterstock, Council of Europe, Cover photo: ©Zev Hoover

SRP

www.coe.int

Savet Evrope je vodeća organizacija za ljudska prava na kontinentu. Obuhvata 47 država, od kojih su 28 članice Evropske unije. Sve države članice Saveta Evrope potpisale su Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, sporazum čiji je cilj zaštita ljudskih prava, demokratije i vladavine prava. Evropski sud za ljudska prava nadgleda primenu Konvencije u državama članicama.

SRP

KONVENCIJA SAVETA EVROPE O ZAŠTITI DECE OD SEKSUALNOG ISKORIŠĆAVANJA I SEKSUALNOG ZLOSTAVLJANJA

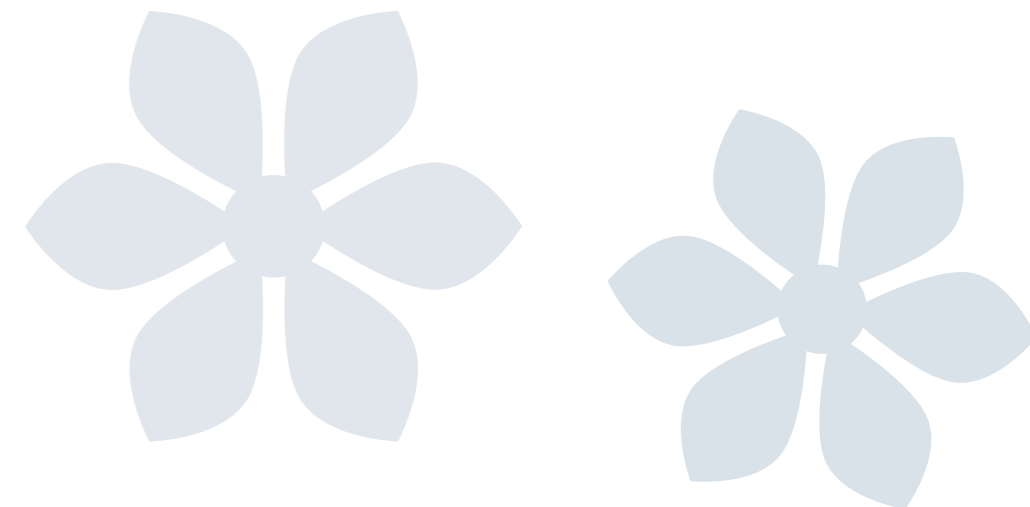
KONVENCIJA NA LANSAROTU

Globalno sredstvo za zaštitu dece od seksualnog zlostavljanja

Izgradnja Evrope za decu i sa decom

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

JAČANJE MEĐUNARODNOG PRAVNOG OKVIRA

■ Seksualna eksploatacija i seksualno zlostavljanje spadaju u najgore oblike nasilja nad decom. Procenjuje se da je jedno od petoro dece žrtva nekog oblika seksualnog nasilja u Evropi i da je u oko 80% slučajeva zlostavljač neko koga dete zna. Seksualno nasilje nad decom može poprimiti različite oblike, kao što su: seksualno zlostavljanje u porodici ili detetovom krugu poverenja, seksualno iskorišćavanje putem prostitucije ili materijalima koji se koriste za seksualno zlostavljanje, seksualno nasilje putem interneta i seksualno zlostavljanje od strane vršnjaka.

■ Seksualna eksploatacija i zlostavljanje dece dobija sve veću pažnju od devedesetih godina. Član 34. Konvencije UN-a o pravima deteta (CRC) sadržao je obavezu države da zaštiti decu od ove vrste nasilja. Godine 2000. Opcioni protokol Konvencije o pravima deteta o prodaji dece, dečjoj prostituciji i dečjoj pornografiji dodatno je ojačao pravnu zaštitu dece od seksualnog nasilja, posvećujući čitav pravni instrument prevenciji i zaštiti od tih krivičnih dela.

■ Konvencija iz Lansarotea je prvi regionalni sporazum posebno posvećen zaštiti dece od seksualnog nasilja. Usvojen u Lansaroteu u Španiji 2007. godine, stupio je na snagu 2010. godine, a potpisale su ga sve države članice Saveta Evrope.

■ Prekršaji obuhvaćeni Konvencijom iz Lansarotea predstavljaju minimalni konsenzus, što znači da se podstiče uspostavljanje viših standarda unutar domaćeg pravnog okvira određene države. Ova vrsta usklađivanja ima višestruke koristi u borbi protiv zločina nad decom na nacionalnom i međunarodnom nivou, kao što su:

- smanjenje rizika da bi počinioci mogli da izaberu da počine krivična dela u državi članici koja ima blaža pravila;
- povećanje uporedivosti podataka na nacionalnom i regionalnom nivou; i
- olakšavanje međunarodne saradnje.

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

ŠTA KONVENCIJA ZAHTEVA OD DRŽAVA DA URADE?

■ Konvencija iz Lasarotea zahteva od država da ponude holistički odgovor seksualnom nasilju nad decom **“4P pristupom”** - Prevencija, Zaštita, Krivično gonjenje i Promocija (engleski: Prevention, Protection, Prosecution and Promotion) kroz saradnju na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Prevencija

- ▶ Deca treba da budu svesna rizika od seksualne eksploatacije i seksualnog zlostavljanja i treba ih osnažiti da se zaštite
- ▶ Ljudi koji rade u kontaktu sa decom treba da budu provereni i obučeni
- ▶ Program intervencije ili mera za seksualne prestupnike (bilo osuđene ili potencijalne) treba da se redovno prati

Zaštita

- ▶ Treba podsticati prijavljivanje sumnji u seksualnu eksploataciju ili seksualno zlostavljanje
- ▶ Potrebno je uspostaviti telefonske i internet linije za pomoć
- ▶ Treba uspostaviti programe za podršku žrtvama i njihovim porodicama
- ▶ Treba da se pruže terapijska i hitna psihološka pomoć
- ▶ Potrebno je uspostaviti sudske postupke prilagođene deci za zaštitu sigurnosti, privatnosti, identiteta i imidža žrtve. Važno je da broj intervjua sa decom žrtvama treba da bude ograničen; intervju treba obaviti na ohrabrujućem mestu, sa stručnjacima koji su za to posebno obučeni.

Krivično gonjenje

■ Konvencija iz Lansarotea navodi da se sledeća konkretna dela moraju inkriminisati u svim državama koje su potpisnice Konvencije:

Seksualno zlostavljanje dece

■ Ovo se odnosi na seksualne aktivnosti odrasle osobe sa detetom. Čak i ako je dete dostiglo polnu zrelost ustanovljenu u nacionalnim zakonima, to je još uvek seksualno zlostavljanje ako odrasla osoba koristi prinudu, silu ili pretnje, ako zlopotrebljava položaj poverenja, autoriteta ili uticaja, ili iskorišćava posebno ranjivo dijete.

Dječija prostitucija - Seksualna eksploatacija prostitucijom

■ To je bilo koji oblik seksualne eksploatacije dece pri čemu se dete regrutuje, prisiljava ili navodi da učestvuje u prostituciji u zamenu za (obećani) novac ili bilo koji drugi oblik nadoknade ili koristi.

Dečija pornografija - Materijal za seksualno zlostavljanje dece

■ Ovo se odnosi na bilo koji materijal koji prikazuje dete u stvarnom ili simuliranom seksualno eksplicitnom ponašanju, ili bilo kakav prikaz polnih organa deteta u prevashodno seksualne svrhe. Krivično delo se može počiniti tako što se takav materijal proizvodi, nudi ili stavlja na raspolaganje, distribuira ili prenosi, nabavlja za sebe ili za drugo lice, poseduje ili svesno dobija pristup istom.

Učešće deteta u pornografskim izvođenjima - Eksploatacija deteta u seksualnim izvođenjima

■ Ovo krivično delo uključuje činjenicu da se dete regrutuje, prisiljava ili nagovara da učestvuje u seksualnim izvođenjima, ili da se na bilo koji način profitira od učešća deteta u takvim izvođenjima. Ona takođe uključuje i činjenicu da svesno prisustvuje takvim izvođenjima u kojima deca učestvuju.

Zloupotreba dece

■ Odnosi se na činjenicu da je dete koje nije dostiglo polnu zrelost prisustvovalo bilo kakvoj seksualnoj aktivnosti. To ne znači da dete mora učestvovati u seksualnoj aktivnosti. Sama činjenica da su deca svedoci takvih radnji mora biti inkriminisana.

Traženje dece za seksualne svrhe

■ Ovo krivično delo, poznato i kao „gruming“, odnosi se na namerno delo odrasle osobe koja predlaže da se sretne s detetom koje nije dostiglo polnu zrelost u svrhu seksualnog zlostavljanja ili iskorišćavanja. Konvencija iz Lansarotea odnosi se konkretno na takve predloge koji se daju putem informacionih i komunikacionih tehnologija, kao i na situacije u kojima je počinitelj preduzimao određene konkretne korake kako bi se lično susreo sa detetom. Ipak, Komitet Lansarote, zadužen za tumačenje Konvencije, preporučio je državama da razmotre mogućnost da se inkriminisanje proširi i na slučajeve kada seksualno zlostavljanje nije rezultat ličnog sastanka, već je izvršeno isključivo putem interneta.

Promocija nacionalne i međunarodne saradnje

■ Na nacionalnom nivou, Konvencija naglašava važnost usvajanja i implementacije državnih integrisanih politika koje su efikasne, koordinisane i sveobuhvatne.

■ Na međunarodnom nivou, saradnja pomaže državama da identifikuju i analiziraju probleme, pronađu i primenjuju zajednička rešenja, razmenjuju podatke i stručnost, da se bore se protiv nekažnjivosti i poboljšaju mere prevencije i zaštite.

Praćenje implementacije Lansarote Konferencije

■ Komitet potpisnica Konvencije, poznat i kao Lansarote Komitet, je telo uspostavljeno da prati kako države potpisnice Konvenciju efektivno primenjuju u praksi u zakonodavstvu i politici.

■ Postupak monitoringa je podeljen po krugovima, gde se svaki krug odnosi na određenu tematsku oblast i istovremeno prati sve države. Cilj je da se stvori zamah oko specifičnog aspekta Konvencije iz Lansarotea u svim državama, što zauzvrat podstiče razmenu obećavajućih praksi i omogućava otkrivanje nedostataka ili teškoća u postojećem zakonodavstvu ili politici država. Komitet tako dobija uporedni pregled situacije u svim državama potpisnicama Konvencije.

■ Komitet Lansarote takođe ima mandat da olakša prikupljanje, analizu i razmenu informacija, iskustava i dobre prakse između država radi poboljšanja njihovih kapaciteta za sprečavanje i borbu protiv seksualne eksploatacije i seksualnog zlostavljanja dece. Na taj način, Komitet Lansarote stupa u interakciju sa civilnim društvom i drugim relevantnim akterima, pružajući široku i interaktivnu platformu za izgradnju kapaciteta za svoje članove.

KAKO DRŽAVE KOJE NISU ČLANICE SAVETA EVROPE MOGU DA KORISTE KONVENCIJU IZ LANSAROTEA

■ Seksualno nasilje nad decom je svetski fenomen. Konvencija iz Lansarotea je izrađena uz shvatanje da mere za rešavanje ovog globalnog problema ne bi trebalo da budu ograničene na određeno geografsko područje. Stoga je Konvencija otvorena za pristupanje bilo kojoj zemlji u svetu.

■ Kao sveobuhvatni instrument za široki nacionalni odgovor na sve oblike seksualnog nasilja nad decom, Konvencija iz Lansarotea nudi smernice i inspiraciju za svaku vladu u svetu koja želi da se pozabavi ovim ozbiljnim problemom jačanjem svog pravnog okvira.

■ Konvencija takođe pruža zdravu osnovu za zagovaranje od strane civilnog društva i drugih relevantnih aktera za bolji odgovor vlade na sve oblike seksualnog nasilja nad decom.

Sprovođenje Konvencije iz Lansarotea doprinosi značajnom angažovanju svetskih lidera da okončaju zlostavljanje, eksploataciju, trgovinu ljudima i sve oblike nasilja i zlostavljanja dece do 2030. godine, kao deo ciljeva održivog razvoja UN.